

HID - Drobilica

Godina VII, veljača 2010, br. 1

UDK 0+061

ISSN 1845-4569

Izdvajamo

Poziv za nove nominacije
za Popis svjetske baštine

str. 2

ICT Edu projekt

str. 2

Crna kronika u
knjižnicama

str. 8

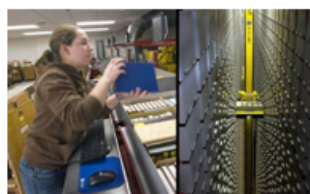
Tehnologija mijenja
navike čitanja

str. 5

Copyright and Cultural
Institutions

str. 7

British Library zaposlila
robote knjižničare

str. 3

Koliko se Hrvati služe
Internetom?

str. 4

Sadržaj

ICT Edu - projekt Informacijsko-komunikacijske tehnologije u obrazovanju	Str. 2
m-Learning EOI	2
Poziv za nove nominacije za Popis svjetske baštine	2
British Library zaposlila robote knjižničare	3
Google nastavlja s digitalizacijom svih knjiga na svijetu	3
Facebook za špijune	4
Koliko se Hrvati služe Internetom?	4
19th International Archival Day	5
Tehnologija mijenja naviku čitanja	5
Hrvatska nesprijetna za visoku tehnologiju	6
Najstarija Biblija na internetu	6
Copyright and Cultural Institutions	7
Encyclopedia of Library and Information Sciences	7
Crna kronika u knjižnicama	8
Foursquare	8
PleaseRobMe : Stranica koja pljačkašima govori kad niste doma	9
Mobile Libraries	9

ICT Edu - projekt Informacijsko-komunikacijske tehnologije u obrazovanju

CARNet je u suradnji s Ministarstvom znanosti, obrazovanja i sporta i Agencijom za odgoj i obrazovanje pokrenuo projekt Informacijsko-komunikacijske tehnologije u obrazovanju – ICT Edu. Cilj projekta je upoznati sve učitelje i nastavnike osnovnih i srednjih škola u Republici Hrvatskoj s brojnim sadržajima i uslugama koje im pružaju Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta te Hrvatska akademska i istraživačka mreža - CARNet.

Stručno usavršavanje obuhvatit će elektronički identitet AAI@Edu.hr, sigurnost na Internetu, portal za škole, Učilicu (školsku i prometnu), Nacionalni portal za učenje na daljinu „Nikola Tesla“, primjenu digitalnih nastavnih materijala u školama, interaktivnu ploču za interaktivno učenje i mrežni suradnički alat za videokonferencije Adobe Connect Pro.

Projekt će se provoditi dvije godine i u nekoliko faza kako bi se obuhvatilo stručno usavršavanje svih učitelja i nastavnika u osnovnim i srednjim školama u Republici Hrvatskoj. Prva faza projekta započela je 26. siječnja 2010. godine u Zagrebu, a planirani termin završetka provedbe svih faza je prosinac 2011. godine.

Izvor: Carnet

m-Learning EOI

Španjolski projekt pod tim nazivom nastoji integrirati mobilne uređaje i slobodni softver sa inovativnim suvremenim trendovima da bi se zadovoljile potrebe za kreativnosti, timskim radom, doživotnim učenjem i suradnjom u poučavanju u suvremenom društvu.

Više na <http://mobile-libraries.blogspot.com/2009/12/m-earning-eoi-en-onda-madrid.html>.

Ivo Tokić

Poziv za nove nominacije za Popis svjetske baštine

IzvorNIK popisa robova
St. Christopher

UNESCO je krajem listopada 2009. godine objavio poziv za nominaciju novih upisa u Popis svjetske baštine - popis bibliotečnih zbirki i arhivskog gradiva svjetskog značaja. Popis je utemeljen 1997. g. s ciljem promoviranja dokumentarne baštine svjetske važnosti. Nominacije treba poslati putem nacionalnog povjerenstva za UNESCO ili, u zemljama gdje postoji, nacionalnog komiteta za Svjetsku baštinu. Prijedloge treba temeljiti kriterijima odabiranja koje navodi *General Guidelines to Safeguard Documentary Heritage* (<http://unesdoc.unesco.org/images/0012/001256/125637e.pdf>), a prema koje je glavni kriterij odabira univerzalna važnost dokumentarne baštine.

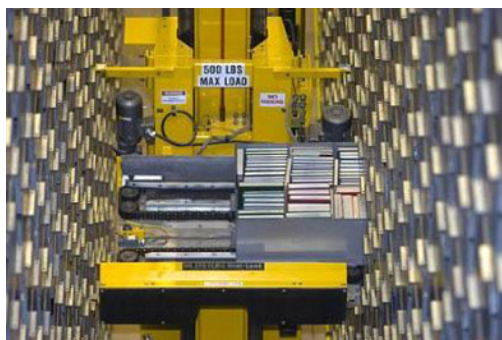
Trenutno je na popisu 193 zbirke iz 76 zemlja, 3 međunarodne organizacije i jedne privatne fondacije, a sve više zemalja ustanovljuje svoje nacionalne registre. UNESCO ima za cilj sačuvati vrijedno bibliotečno i arhivsko gradivo, te potaknuti stvaranje mreže putem koje će stručnjaci razmjenjivati obavijesti i dolaziti do sredstava neophodnih za očuvanje i korištenje dokumentarne baštine.

Krajnji rok za predaju prijedloga je 31. ožujak 2010. godine, a odabir će biti poznat 2011. godine.

Više na: http://portal.unesco.org/ci/en/ev.php-URL_ID=29240&URL_DO=DO_TOPIC&URL_SECTION=201.html

Živana Heđbeli

British Library zaposlila robote knjižničare

Knjižničari British Library Boston Spa u zapadnom Yorkshireu dobili su sedam robotskih dizalica koje će im pomoći da u novootvorenom prostoru za pohranu knjiga lakše dođu do sedam milijuna knjiga iz nacionalnih zbirki Velike Britanije.

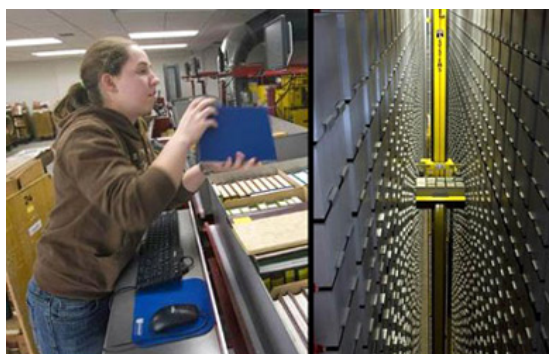
Ovo mjesto je najnaprednija knjižnica za skladištenje knjiga u Britaniji, a samo se novootvoreni kompleks sastoji od 262 km klimatiziranog prostora, zaštićenog od vlage i drugih vanjskih utjecaja u kojem operiraju ovi roboti dizalice.

Više se ne mora hodati između polica s knjigama kako bi se pronašli naslovi koji se traže. Robotska pomoć sada

je nadohvat ruke. Uostalom, robotska pomoć je ovdje i nužna jer je tom dijelu knjižnice smanjen dotok kisika, a to je napravljeno kako bi se na najnižu moguću razinu smanjio rizik od požara.

Knjige i ostali predmeti (rukopisi, novine, zemljopisne karte i sl.) pohranjeni su u više od 140.000 velikih kontejnera označenih bar-kodovima. Roboti dizalice stalno prenose odabrane kontejnere do područja gdje će jedan od 900 zaposlenika knjižnice Boston Spa izvaditi zatraženu knjigu i poslati je u St. Pancras u London, do sobe za čitanje koja je udaljena čak 275 kilometara, i to u roku od 48 sati nakon što ju je neki istraživač zatražio.

Izvor: Net.hr

Google nastavlja s digitalizacijom svih knjiga na svijetu

Najveća internet tvrtka Google planira sve knjige na svijetu staviti na internet i omogućiti im pristup preko njenog pretraživača. Ta inicijativa stavila bi sve pisano ljudsko znanje svima na uvid, ali je pokrenula pitanja o tome tko bi imao koristi od toga.

Digitaliziranje knjiga čiji su vlasnici autorskih prava poznati nije sporno, a isto vrijedi i za knjige čija su autorska prava istekla. Problematično je skeniranje knjiga koje više nisu u tisku i čija autorska prava još vrijede, ali su vlasnici tih prava nepoznati. Prodaja digitaliziranih kopija takvih knjiga mogla bi biti unosna, ali je pitanje tko bi imao pravo na zaradu.

Tržišni stručnjaci drže da bi Google u početku mogao dopustiti besplatan pristup digitaliziranim knjigama, ali da bi kasnije najvjerojatnije počeo naplaćivati pristup. Naime, ovdje se ne radio javnoj nego o privatnoj knjižnici.

Google inzistira da novac nije najvažniji, već vidi korist u poboljšanju mogućnosti pretraživanja i očekuje izvjesnu dobit od prodaje tih knjiga, iako glavni motiv nije u zaradi od te prodaje, kažu predstavnici tvrtke Google Books.

Međutim, neke od rivalskih kompanija već su najavile tužbe protiv Googlea. U Europi su protiv tog projekta ustali i mnogi intelektualci i autori koji misle da će tim putem Google ostvariti monopol i utjecaj u europskom kulturnom krugu.

U međuvremenu, raspravu o zakonskim pitanjima u vezi s tim Google prepušta svojim odvjetnicima i nastavlja skenirati čitave kamione knjiga iz knjižnica poput onih sa Sveučilišta Stanford, UCLA i Sveučilišta Michigan, a ugovara i skeniranje knjiga iz nekih velikih europskih knjižnica poput Sveučilišta u Lyonu. Planira se digitalizirati ukupno oko 40 milijuna knjiga. Prema mišljenju knjižničara sa Stanforda, digitalizacijom knjige omogućava se njezino lakše pronalaženje i povećava se njezino korištenje za desetak puta. Europska povjerenica za medije Viviane Reding već je upozorila da je u Europi digitalizirano samo 1% knjiga u knjižnicama. Ona je istaknula da je taj postupak izuzetno skup pa je zato preporučljivo da se ostvari u suradnji javnih institucija i privatnih poduzetnika.

Ivo Tokić

Facebook za špijune

Doznaje se da je unaprijeđena verzija socijalne mrežne platforme A-Space koju je američka vlada još 2007. godine stvorila za američku obavještajnu zajednicu. Na njoj ovlaštene obavještajci mogu komunicirati i razmjenjivati svoje poglede, informacije, raspravljati, pronalaziti informacije vezane za rad sigurnosnih agencija i slično.

Namjera je da se poboljša komunikacija unutar obavještajne zajednice koja se ranije pokazala manjkavom, što je otkrila analiza provedena nakon terorističkog napada 11. rujna 2001. godine.

Ivo Tokić

Osvrt

Koliko se Hrvati služe Internetom?

U Hrvatskoj danas približno polovina građana starijih od 15 godina koristi Internet (što je oko 1,700.000 osoba). Njima je korištenje ovog medija postalo integralni dio života. Gotovo 1,3 milijuna ljudi oslanja se na pretraživanje, barem se djelomično informira na Internetu, koristi elektronsku poštu, a oko 850 tisuća građana su i korisnici društvenih mreža, navodi se u istraživanju koje je provela agencija Gfk.

Prema kriteriju posjedovanja računala u kućanstvima, u Hrvatskoj je 2000. godine računalo posjedovalo 24% kućanstava, a 2009. čak 66%, odnosno 951 tisuću kućanstava. Klasično stolno računalo danas ima oko 50% kućanstava a laptop/notebook oko 20%.

Po penetraciji računala u kućanstvu u zemljama centralne i istočne Europe ispred nas je Slovenija (76%), Austrija (72%) i Estonija (69%), a iza slijede Latvija (65%), Srbija (59%), Litva (55%), BiH te Slovačka (po 54%), Mađarska 51%, Češka (45%), Rumunjska (41%), Ukrajina (34%), Bugarska (31%). Priključak na Internet ima oko 57% kućanstava. Najviše priključaka imaju kućanstva u Zagrebu s okolicom (61%).

Za spajanje na Internet koristi se:

- DSL/ADSL/VDSL- kabela veza - 40%
- DSL/ADSL/VDSL- wireless/bežična veza - 29%
- analogni modem putem telefona/dail up - 19%
- kablanski Internet - 5%
- ISDN modem - 5%
- veza na računalo pomoću mobilne mreže / UMTS – 3%
- ostalo - 5%

Kao poslužitelj Interneta dominira T-Com (72%), slijede Optima / Optinet te B-NET - svaki po oko 6%, Iskon Internet i CARNET - svaki po oko 5%, dok svi ostali čine oko 6 do 7%.

U populaciji starijoj od 15 godina korištenje interneta prati se od 1999. kada je internet koristilo svega 5% te populacije, a danas je ta brojka narasla do 49%.

Hrvati internetu najčešće pristupaju od kuće (83%), a s posla mu pristupa 14% ispitanika.

Zanimljivo je da, iako većina korisnika Internet koristi za pretraživanje, najčešće korištena Internet usluga je informiranje o dnevnim događajima (28%) a slijedi usluga korištenja elektronske pošte i društvenih mreža (19%). Za dnevno informiranje Internet koriste (više od prosjeka) u Istri, Primorju, Dalmaciji (od 30 do 40%), dobna skupina od preko 45 godina starosti (42 do 69%) i korisnici s visokim obrazovanjem (34%).

Dok je u 2008. godini oko 56% korisnika bilo svaki dan na Internetu sada ih ima preko 70%. U prosjeku tjedno 30% ispitanika provede 6-10 sati na internetu, 23% ispitanika od 2-5 sati, a 20% ispitanika od 11 do 20 sati. Sami sebe ispitanici su ocijenili kao dobri (45%) i vrlo dobri (24%) poznavatelji interneta. Kao početnici na Internetu, nešto više od prosjeka, smatraju se korisnici u sjevernoj Hrvatskoj (33%), žene (29%), stariji od 45 godina (od 40 do 63%), te osobe sa srednjom stručnom kvalifikacijom (35%).

Na pitanje smatraju li se ovisnicima o internetu, 13% korisnika odgovorilo je pozitivno, a to je oko 22 tisuće osoba.

Izvor: Gfk

Koliko često se koristi Internet

- nekoliko puta dnevno 47%
- jednom dnevno 26%
- Ukupno na dnevnoj razini 73%*
(ili oko 1.242.000 osoba)
- nekoliko puta tjedno 16%
- jedanput tjedno 4%
- Ukupno na tjednoj razini 20%*
- nekoliko puta mjesečno 5%
- jednom mjesečno ili rjeđe 1%

Skupovi

19th International Archival Day

9. i 10. studenoga 2009. u Trstu, Italija, održan je 19. međunarodni arhivski dan Međunarodnog instituta za arhivske znanosti Maribor / Trst. Tema savjetovanja bili su arhivi 20. stoljeća.

Skupu je nazočilo oko 150 predavača i sudionika iz 22 zemlje: Austrije, Bjelorusije, Bosne i Hercegovine, Bugarske, Crne Gore, Finske, Francuske, Grčke, Hrvatske, Italije, Izraela, Kanade, Kosova, Malezije, Njemačke, Poljske, Rusije, Slovačke, Slovenije, Srbije, Španjolske i Velike Britanije. Izlagač iz Hrvatske bila je dr. sc. Živana Heđbeli.

Izlaganja sa skupa objavljena su u publikaciji *Atlanti*, vol. 19 (2009). Izlaganja s prethodnih skupova, objavljena u publikaciji *Atlanti*, za god. 2005., 2006. i 2007. besplatno su dostupna na <http://www.iias-trieste-maribor.eu/index.php?id=36&L=1>

Živana Heđbeli

Kutak za urednike časopisa ... i ostale

Tehnologija mijenja naviku čitanja

Nalazite se u restoranu daleko od kuće i odjednom vas spopadne potreba da čitate špijunski roman Toma Clancyja. U roku od nekoliko minuta sa svojim se elektronskim čitačem spojite s trgovinom elektronskih knjiga, platite karticom i preuzmete željeni naslov. I pomislite kako se nepovratno mijenja književno nakladništvo. Samo je pitanje vremena kad će promjena zahvatiti i Hrvatsku, čiji ljubitelji elektronskog čitanja zasad naručuju uređaje iz inozemstva.

Konkurenti vjeruju da će medijska halabuka oko iPada povećati zanimanje za e-čitače kao što je to iPhone učinio u slučaju pametnih telefona, a najbolja vijest je da odličnih uređaja ima zaista mnogo

Na nedavnom sajmu potrošačke elektronike u Las Vegasu specijalizirani uređaji za čitanje knjiga u digitalnom formatu zauzeli su zapaženo mjesto. Svaki od dvadesetak predstavljenih modela nadao se titulu pobjednika u eri digitalnog čitanja. Iako je svjetla pozornice privukao Appleov iPad, pobjednika bi moglo biti i više.

iPad je lijep, višenamjenski uređaj za elektronsko čitanje, surfanje, slušanje glazbe i gledanje filmova. S intuitivnim sučeljem, 9,7-inčnim ekranom osjetljivim na dodir i bogatom grafikom u boji, vrlo je privlačan, no znalci iz branše e-čitača smatraju da neće potisnuti modele drugih proizvođača. Prošle je godine proizvedeno pet milijuna e-čitača, a analitičari predviđaju da će ove godine brojka narasti za 100 posto. Tržišni stručnjaci predviđaju da će Amazon prodati 1,5 milijuna primjeraka svog e-čitača Kindle, a da će dobro proći i Sony, Fujitsu, Hanlin i Plastic Logic. iPadova cijena od 500 do 830 dolara, ovisno o kapacitetu i povezivosti, dvostruko je viša od mobilnijih 6-inčnih suparnika, koji su lakši i toga imaju bolji ekran s tehnologijom E Ink (elektronska tinta), koju je lakše čitati po dnevnom svjetlu. Zasloni s elektronskom tintom, kakav imaju Kindle i drugi e-čitači, služe se crno bijelom tehnikom, ali troše mnogo manje baterijske energije i lako se čitaju i po suncu. LCD tehnologija koja je prisutna na iPadu, kao i na prijenosnim računalima i telefonima, ne omogućuje kvalitetno čitanje po sunčanom vremenu, a troši znatno više energije. iPad najavljuje desetsatno trajanje jednog punjenja, dok Kindle zbog drugačijeg načina rada može izdržati bez punjenja cijeli tjedan.

e-čitač Kindle

Izvor: Poslovni dnevnik

Hrvatska nespriprema za visoku tehnologiju

Hrvatska je tehnološki zaostala. Zanimljive statistike. Jednostavna logika nalaže zaključak da je Steve Jobs htio svoju novu tehnološku novotariju, tablet računalo osjetljivo na dodir nazvano iPad, razviti u Hrvatskoj to jednostavno ne bi mogao napraviti.

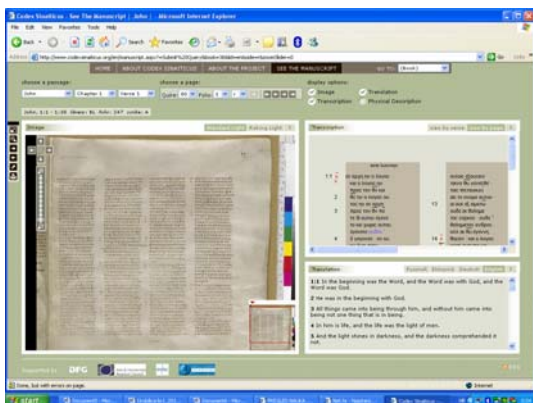
Jobsovu su iPadu prethodili proizvodi poput glazbenog playera iPod, multimedijskog telefona iPhonea i uređaja za gledanje televizije putem interneta Apple TV-a. Svi ovi uređaji pretpostavljaju mogućnosti tehnologije koja se u Hrvatskoj ni danas ne može koristiti. Riječ je o online trgovini glazbom iTunes. U širem kontekstu, iTunes je infrastruktura. Ona uređajima poput iPod, iPhonea, Apple TV-a i sada iPada daje puni smisao. Korisnicima omogućava da jednostavno nadgrade svoje uređaje s novim uslugama i sadržajima a tvrtkama da na tržište plasiraju aplikacije i multimediju. Na taj način iTunes kanalizira velika sredstva i hrani ne samo vlasnika infrastrukture, već i njegove partnere koji razvijaju nove informatičke proizvode.

No, Hrvatska je jednostavno imuna na iTunes. Jedna od najprofitabilnijih kompanija u Hrvatskoj T-Mobile pokušala je dovesti iTunes. Za to je bio zainteresiran i Apple jer putem te se trgovine globalno prodaje 70 % glazbe i na tome dobro zarađuje. Ipak u Hrvatskoj je uz postojeću regulativu očito nemoguće složiti održiv poslovni model kojim bi iTunes zaživio. I nije iTunes jedini. Složiti održiv poslovni model i za druge vrste visokotehnoloških infrastruktura u Hrvatskoj po svemu je sudeći teško ili nemoguće. Primjer tome predstavlja razvoj novih fiksnih telekoma. U većini europskih zemalja te su tvrtke lideri u razvoju optičke infrastrukture koja omogućuje velike brzine pristupa internetu na kojima se potom razvijaju dodatne infrastrukture poput iTunesa. Tamo su ulagači u nove telekome uspjeli složiti održiv poslovni model jer im to dopušta tamošnja regulativa. U Hrvatskoj je po svim pokazateljima stanje očito bitno drukčije. Da je Steve Jobs zaželio razviti iPad u Hrvatskoj, ne bi mu samo trebala vizija da osmisli taj uređaj, niti samo da razvije iTunes već bi morao razmišljati i o uvjetima koje će na njegovo poslovanje imati mogućnost da se znatno promjene uvjeti već na osnovnoj razini, onoj optičke infrastrukture važne za brz pristup internetu. Primjerice, promjena uvjeta koja se ogleda u gašenju dva do tri alternativna fiksna i marginalizaciji trećeg mobilnog operatera, što kao procjenu za hrvatsko telekomunikacijsko tržište navodi agencija A.R.S. Progetti. Brojnost tih nepoznanica na temelju kojih se odlučuje o isplativosti ulaska u neki visokotehnološki pothvat dokaz je da je Hrvatska tehnološki zaostala.

Izvor: Poslovni dnevnik

Knjige, časopisi

Najstarija Biblija na internetu

Od prošlog ljeta na internetu je dostupna cjelovita Biblija *Codex Sinaiticus*, nastala prije otprilike 1600 godina i jedna od najstarijih u svijetu. Online izdanje te Biblije rezultat je suradnje četiriju međunarodnih ustanova: British Library, njemačke Sveučilišne knjižnice iz Leipziga, Ruske nacionalne knjižnice iz Petrograda te samostana svete Katarine iz Egipta.

Codex Sinaiticus su grčkim jezikom na pergamentu od goveđe kože u IV. stoljeću ispisali redovnici samostana sv. Katarine na brdu Sinaj. Polovica Starog zavjeta i cjelovit Novi zavjet s ispravkama koje su se unosile stoljećima očuvana je do danas na 400 listova od originala koji je sadržao njih više od 700, a ispisivali su ih licem i poledinom četvorica pisara.

"*Codex Sinaiticus* je jedno od najvećih pisanih blaga svijeta", izjavio je dr. Scot McKendrick, voditelj British Library. "Taj rukopis star 1600 godina otvara prozor u početke kršćanstva i pruža iz prve ruke uvid u način na koji se Biblija prenosila s naraštaj na naraštaj." Prijevod je dostupan na njemačkom i engleskom jeziku, a tekst na adresi <http://www.codexsinaiticus.org/>.

Ivo Tokić

**Copyright and Cultural Institutions:
Guidelines for U.S. Libraries, Archives, and Museums**
Autori: Peter B. Hirtle, Emily Hudson, Andrew T. Kenyon

Krajem listopada 2009. godine objavljen je priručnik o digitalizaciji i autorskom pravu, upute za arhive, muzeje i knjižnice u Americi. Publikacija se bavi američkim pravom i praksom, a stručnim djelatnicima daje osnovne obavijest o autorskom pravu i pomaže u bavljenju pitanjima autorskog prava kod projekata digitalizacije gradiva. Digitalizacija je danas izuzetno značajno pitanje jer olakšava očuvanje kulturnih dobara, njihovo korištenje i pretraživanje, te uporabu u edukaciji. No, mnogo je neriješenih pitanja vezano uz digitalizaciju, počevši od razumijevanja i interpretacije propisa do praktičnih poteškoća vezanih uz poštivanje autorskog prava, poput troškova, malog broja specijaliziranih odvjetnika / pravnika i sl.

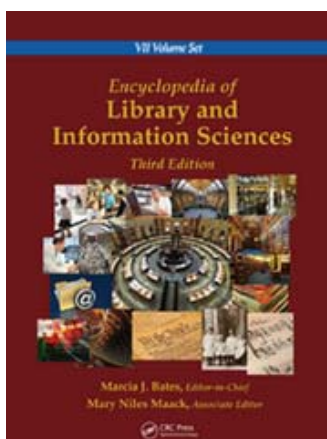
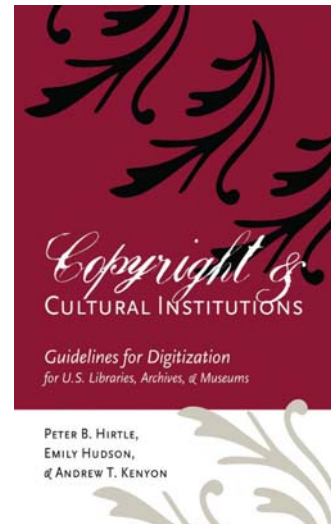
Priručnik uz predgovor i uvod tvori jedanaest poglavlja, posvećenih raznim aspektima problematike: osnove autorskog prava, ostale vrste intelektualnog vlasništva, sigurna digitalizacija, studijski primjeri ...

Razvoj novih digitalnih tehnologija doveo je do fundamentalnih promjena na području autorskog prava. Priručnik je besplatno dostupan na:

http://ecommons.library.cornell.edu/bitstream/1813/14142/2/Hirtle-Copyright_final_RGB_lowres-cover1.pdf

Ovom se prilikom možemo podsjetiti da u Hrvatskoj čl. 68. Ustava jamči zaštitu moralnih i materijalnih prava koja proistječu iz znanstvenoga, kulturnog, umjetničkog, intelektualnog i drugog stvaralaštva. Na snazi je Zakonu o autorskom pravu i srodnim pravima (Narodne novine, br. 167/03, 79/07). Sukladno Zakonu autorsko djelo je originalna intelektualna tvorevina iz književnoga, znanstvenog i umjetničkog područja koja ima individualni karakter, bez obzira na način i oblik izražavanja, vrstu, vrijednost ili namjenu ako Zakonom nije drukčije određeno. Autorska djela jesu osobito: jezična djela (pisana djela, govorna djela, računalni programi), glazbena djela, s riječima ili bez riječi, dramska i dramsko-glazbena djela, koreografska i pantomimska djela, djela likovne umjetnosti (s područja slikarstva, kiparstva i grafike), bez obzira na materijal od kojega su načinjena, te ostala djela likovnih umjetnosti, djela arhitekture, djela primijenjenih umjetnosti i industrijskog dizajna, fotografska djela i djela proizvedena postupkom sličnim fotografskom, audiovizualna djela (kinematografska djela i djela stvorena na način sličan kinematografskom stvaranju), kartografska djela, prikazi znanstvene ili tehničke prirode kao što su crteži, planovi skice, tablice i dr. Autor djela je fizička osoba koja je autorsko djelo stvorila. Autorsko pravo sadržava moralna prava autora, imovinska prava autora i druga prava autora. Autorskim pravom štite se osobne i duhovne veze autora s njegovim autorskim djelom (moralna prava autora), imovinski interesi autora u pogledu njegovoga autorskog djela (imovinska prava autora) i ostali interesi autora u pogledu njegovoga autorskog djela (druga prava autora). Autorsko pravo traje za života autora i sedamdeset godina nakon njegove smrti, bez obzira kada je autorsko djelo zakonito objavljeno, ako Zakonom nije drukčije određeno.

Živana Heđbeli

Encyclopedia of Library and Information Sciences
3. izdanje, urednici Marcia J. Bates i Mary Niles Maack

Početak godine izašlo je novo, 3. izdanje, knjige Encyclopedia of Library and Information Sciences. Ovo izdanje kroz priloge poznatih istraživača i praktičara zrcali rastuće stapanje više disciplina koje se bave informacijama i čuvanjem zapisa. Zastupljena su područja arhivske znanosti, bibliografije, informatike, informacijskih sustava, upravljanja znanjem, knjižnica i informacijskih znanosti, muzeologije i sl.

Ivo Tokić

Crna kronika u knjižnicama

Uglavnom mirni prostori knjižnica oduvijek su bili mjesta zločina. Knjige su se krale vjerojatno od samog početka njihovog čuvanja. Lanci kojima su knjige svojedobno bile vezane za stolove i police najbolje su o tome svjedočili. Danas se umjesto lanaca može i kod nas naići na suvremenije oblike elektroničke zaštite knjiga.

Međutim, ni najsuvremenije metode zaštite ne mogu do kraja pokoriti inovativni duh ljubitelja knjiga ili onih koji se takvima predstavljaju. Kao što su nedavno u British Library otkrili da im je netko iz izuzetno vrijednih i rijetkih starih knjiga škarama izrezivao slike i karte, tako je i na kraju prošle godine stigla vijest da je izraelski haker Labba probio DRM zaštitu Amazonovih knjiga za Kindle, što bi moglo velikom broju ljudi omogućiti piratiziranje legalno kupljenih knjiga. To znači da je sada moguće, uz prave alate, skinuti zaštitu protiv kopiranja na svakoj legalno kupljenoj Amazonovoj knjizi.

No to je svijet. U nas se kriza pokazuje na malo drugačiji način. Knjižnice su u zadnjih nekoliko mjeseci u lokalne crne kronike dospjele kako zbog pravog financijskog kriminala tako i zbog tradicionalnih provala.

U Splitu je Gradska knjižnica Marka Marulića na kraju prošle godine otkrila, a policijska istraga je krajem siječnja potvrdila kako je zaposlenica gradske knjižnice od kraja 2007. do kraja 2009. sačinjavala neistinite fakture raznih dobavljača, koji su imali poslovni odnos s gradskom knjižnicom, te temeljem tako sačinjenih faktura vršila plaćanja faktura na račun člana svoje obitelji, a zatim uplaćena sredstva podizala na bankomatima. Time je gradsku knjižnicu oštetila za 350.590,37 kuna, navela je splitska policija.

Iako je opće poznato da knjižnice nisu isto što i, primjerice Podravka, kriza čini svoje pa još uvijek ima onih koji misle da se provalom u knjižnicu mogu financijski pomoći. Početkom veljače dvojica maloljetnih lopova iz Babine Grede su provalili u općinsku knjižnicu tog najvećeg slavonskog sela. Odnijeli su manju količinu novca. Budući da policija sličnu vrstu zločina naziva teškom krađom, onda se ispod snažnog naslova *Teška krađa iz knjižnice u Čakovcu* krije vijest da je početkom veljače nepoznati počinitelj izvršio tešku krađu iz prostorija Knjižnice Nikola Zrinski. Tešku krađu izvršio je na način da je razbio staklo sa stražnje strane objekta, ušao u unutrašnjost odakle je otuđio kompjutor te manji iznos domaćeg novca.

Što je zajedničko ovim slučajevima?

Nitko nije posegnuo za knjigom.

Ivo Tokić

Zanimljivi web sadržaji

Foursquare

Foursquare je stranica slična Twitteru u kojoj su planovi grada pretvoreni u igrace ploče. Stranica omogućuje ljudima da se susretnu te dodjeljuje nagrade najaktivnijim korisnicima, kojih dosad ima 150 tisuća.

Preko mobitela objavljuju gdje se u tom trenutku nalaze, nakon čega se njihova pozicija pojavljuje na karti.

Adresa je <http://foursquare.com/>.

Ivo Tokić

PleaseRobMe : Stranica koja pljačkašima govori kad niste doma

FourSquare je mobilna društvena mreža koja vašim prijateljima javlja gdje ste i što radite. To znači da svi znaju kad niste doma, pa je tako nastala stranica PleaseRobMe.com.

Stranica PleaseRobMe <http://pleaserobme.com/> skuplja FourSquare poruke u kojima stoji da je korisnik upravo otišao od kuće, te javlja da ga sad možete opljačkati.

Naravno, postojanje ove stranice je vrlo ironično. Većina ljudi napušta svoj dom tijekom dana, i ima posao sa fiksnim radnim vremenom, pa lopovi imaju i više nego jednu priliku dnevno opljačkati nekoga.

Iako je PleaseRobMe vrlo sarkastičan, skrenuo je pažnju na nekoliko bitnih stvari kad su u pitanju

društveni mediji. Nikad ne pišite vašu adresu na društvenim medijima, niti označujte vašu kuću na nekoj karti na internetu, a nemojte dozvoliti ni da to naprave vaši prijatelji. Ponašajte se prema strancima na internetu baš kao što biste se ponašali prema nepoznatima na ulici.

Izvor: Net.hr

Mobile Libraries

Na adresi <http://mobile-libraries.blogspot.com> nalazi se stranica Mobile Libraries koja donosi vijesti, osobna razmišljanja ili predstavlja projekte posvećene korištenju knjižničnih usluga putem mobilne tehnologije.

Ivo Tokić

Poštanski sandučić za komentare i prijedloge čitatelja

Poštovani čitatelji,

e-mail adresa uredništva: ivo.tokic@ina.hr

Želimo čuti što mislite o našem glasilu, vaše prijedloge čega bi trebalo biti više, a čega manje, kako bi nam pomogli da budemo korisniji.

Uredništvo

HID-Drobljica

Glavni urednik : mr.sc. Ivo Tokić, tel. 01/2381-624, e-mail: ivo.tokic@ina.hr

Članovi uredništva: dr.sc. Živana Heđbeli, Marina Mayer, dr.sc.Daniela Sruga, mr.sc. Irena Pilaš

HID

Hrvatske bratske zajednice 4, 10000 Zagreb, Hrvatska

Tel.: +385 1 3722 643; faks: +385 1 3722 630 <http://www.hidd.hr>

Matični broj: 0513814

Žiro račun: 2340009-110007285